

Шта би Византија учинила?

Пише: Едвард Латвек
понедељак, 01 фебруар 2010 11:00

(Проспект, 27.1.2010)

Чак и према најстрожој рачуници, Византијско царство трајало је осам векова (од 4. до 12. века), дакле дуже него иједно у историји. Иако су Византинци били чврсти у борби, њихова стратегија – измишљена као одговор на до тада незапамћену претњу какву је Атила Хунски представљао у 5. веку – ослањала се на дипломатију, прераставши у скуп правила и техника које су и данас актуелне.

За разлику од Римљана, Византинци су писали званичне уџбенике ратовања, спољних послова и шпијунаже, које сматрам нарочито задивљујућим, будући да сам учествовао у писању основног приручника за америчку војску. Ове прастаре технике окупљене су око једног, парадоксалног принципа: учини све што је у твојој моћи да окупиш, опремиш и обучиш најбољу могућу војску и морнарицу, а онда учини све да их користиш што је могуће мање.

Када је у питању Авганистан, запад се суочава са једноставном стратегијском рачуницом: сувише је скупо остати тамо, сувише је опасно отићи. Византијски одговор био би да се за почетак повуку оскудне и скупе западне трупе, а да се уместо тога наоружају локалци. То је био уобичајен поступак када су биле у питању немирне али безвредне области у којима није било изгледа за прикупљање пореза, али које је требало ускратити непријатељима, и то је био напредак у односу на склоност Римљана ка походима у којима би непријатељ био истребљен.

У Авганистану је једноставан принцип „завади па владај“ неизводљив. Нема те јединствене нације коју треба поделити. Што значи да постоје добри предуслови за византијску стратегију, која не би тежила владању Авганистаном, већ спречавању талибана да владају. Потребно би било мало убеђивања како би се стекли савезници. Хазари шиитске области не верују талибанима, који на њих гледају као на јеретике који заслужују смрт, а ни Таџикистанци и Узбекистанци, мада су екстремнији у религији попут талибана, такође не прижељкују власт талибана.

Византинци би дипломатијом обрлатили разнолике суседе Авганистана. Једном су чак

Шта би Византија учинила?

Пише: Едвард Латвек
понедељак, 01 фебруар 2010 11:00

убедили ривалско царство да са њима подели трошкове чувања стратешки важних граничних прелаза како би заједничким снагама зауставили освајаче. Данашњи Узбекистан, који од Авганистана дели само река, и његов покровитељ Русија, која је одмах поред, имају све разлоге да држе талибане на одстојању, имајући у виду њихове унутрашње сукобе са наоружаним исламистима. Самим тим, Византинци би захтевали од Руса и Узбекистанаца оружје и муницију који су неопходни авганистанским Таџикистанцима, Узбекистанцима и Хазарима.

И већини Пакистанаца исламиста је преко главе – на последњим изборима 2008, у њиховом наводно најјачем упоришту на северозападу земље, владајућа партија исламиста освојила је само 3 одсто гласова. Пакистан је много либералнији него што мислимо: једну од најпопуларнијих ТВ емисија у којој гостују најважније политичке личности води трансвестит (који уопште не пева лоше). Међутим, када је мешање у ствари Авганистана у питању, одлучује владајућа идеолошка каста исламиста, која не обраћа много пажње на жеље гласача. Тако да би Пакистан наставио да чини све што је у његовој моћи како би саботирао византијска решења и јачао талибане. Оружје за талибане стиже углавном преко пакистанске територије – шиитски Иран само понекад снабдева талибане који истребљују шиите, и то када потреба да се понизи САД превагне над много јачим дугорочним интересом да се зауставе екстремно сунитски талибани.

Византинци би употребили уобичајену технику како би онемогућили очекивану реакцију Пакистана. У њихово време, када би се појавио неки нови непријатељ, нпр. стрелци на коњу, или када би нова царства нападала њихове гарнизоне на истоку, они би организовали огромне дипломатске експедиције, дубоко у непријатељку позадину, како би пронашли друге силе које би подстакли да дођу и нападну их. Једном је изасланик путовао 3.000 миља до територије данашње Кине и убедио до тада непознатог владара да пошаље снаге које би напале њиховог непријатеља, Персијско царство.

Данас нам не би била потребна тако дуга путовања да би се пронашао савезник. Индија већ пружа економску, политичку и обавештајну подршку Авганистану и жестоко би се противила стратегији препуштања Авганистана локалним снагама. Али када би се Америка понела византински и повукла, Индија не би имала другог избора него да појача свој отпор према талибанима. Како би се то одразило на америчко-индијске односе? Било би пролазних непријатности и љубазно бисмо саслушали притужбе, безбрижно их игноришући. Ипак, снага заједничких интереса – и, наравно, изненадно оживљавање питања територијалног спора око нове индијске државе Аруначал Прадеш од стране Пекинга – натерали би Индију да попусти.

Шта би Византија учинила?

Пише: Едвард Латвек
понедељак, 01 фебруар 2010 11:00

Напуштени Авганистан, чак и уз низак ниво насиља, не би био леп призор. С друге стране, и сада је далеко од тога, упркос веома скупој интервенцији. Стратегија, византинска или било која друга, није сентиментално питање.